

Biskopsmötets rekommendation om vigning till diakoniämbetet

Allmän motivering

Kyrkolagen (652/2023) och kyrkoordningen (657/2023) för den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland innehåller inga bestämmelser om vigning till diakoniämbetet. Enligt kyrkoordningen ska i en församling utöver en kyrkoherdetjänst och en kantorstjänst finnas en diakonitjänst (KO 8 kap. 1 §). I kyrkohandboken finns ett separat formulär för vigning till diakoniämbetet. Enligt formuläret förrättas vigningen av stiftets biskop. På basis av kyrkohandboken har det i stiftet redan länge förrättats vigning till diakoniämbetet med varierande praxis.

I den gamla kyrkolagen (635/1964) nämndes vigning av diakoner och diakonissor (KL 264 §), men efter kodifieringen av kyrkolagen i början av 1990-talet saknas ett omnämmande i motsvarande bestämmelse i kyrkoordningen (KO 6 kap. 49 §, 1 mom.). Slopandet av omnämmandet motiveras i betänkandet av utskottet för revision av kyrkolagen (Nr 1/1991, s. 142) med att kyrkohandboken innehåller bestämmelser om vigning. Vigningsformulären i kyrkohandboken ändrades inte vid revideringen av kyrkolagen. Den av biskopsmötet tillsatta arbetsgruppen för kyrkans ämbetsstruktur tolkade situationen så att "nuvarande praxis förblir oförändrad, om den inte uttryckligen ändras särskilt". (Kirkon virkarakenteen kehittäminen 1993, s. 23–24). I början av 1990-talet rådde alltså åsikten att det varken i kyrkolagen eller i kyrkoordningen behövs någon särskild bestämmelse om vigning till diakoniämbetet, eftersom det räcker med att formuläret ingår i den av kyrkomötet godkända kyrkohandboken.

För att förenhetliga praxis gav biskopsmötet 24.5.2016 en rekommendation som har granskats vid biskopsmötets sammanträden 4.12.2019 och 3.2.2020. Det konstaterades då att rekommendationen i huvudsak fungerar, och därför uppdaterades den med mycket små preciseringar 25.5.2021. I samband med uppdateringen utökades rekommendationen med detaljmotiveringar och en rekommendation om registrering i Valviras register.

Biskopsmötet kan med stöd av 5 kap. 10 § 1 punkten i den kyrkoordning som trädde i kraft 1.7.2023 ge en rekommendation om kallelse och vigning till diakoniämbetet.

Detaljmotivering

Rekommendationen innehåller elva olika punkter som gäller vigning och den examen som ligger till grund för vigningen, ansökan om vigning, beslut om vigning, ordinationsutbildning, kallelse, intyg över vigning och ett register över vigda, registrering i Valviras register samt ämbetsdräkt. Nedan följer en detaljerad granskning av punkterna.

1. Vigning till diakoniämbetet

Förrättandet av vigning grundar sig på kyrkoordningen och kyrkohandboken. I kyrkohandboken konstateras i samband med formuläret för vigning till diakoniämbetet att "vigningen förrättas av stiftets biskop". Till biskopsämbetet hör att förrätta vigningar och invigningar samt installationer (KO 4 kap. 4 § 2 mom., 6 punkten)

2. Examen som villkor för vigning

Genom att avgränsa examen som lämpar sig för diakoniämbetet undviker man oklarhet kring vilka olika examina som lämpar sig som grund för vigningen.

Kyrkostyrelsen har i maj 2023 beslutat om "examen som krävs av innehavare av en diakonitjänst och av tjänsteinnehavare som utför diakoniarbete som sin huvudsakliga uppgift" (KF 162). I författningen konstateras (6 §) att "en person som avlagt examen enligt kyrkostyrelsens eller biskopsmötets tidigare beslut behåller sin behörighet för en sådan tjänst som motsvarar den som nämns i detta beslut. Därmed kan också de som studerat enligt de gamla behörighetsvillkoren bli valda och även vigda till diakoniämbetet.

3. Anhållan om vigning

Vigning till diakoniämbetet ska anhållas separat, eftersom vigning av hela kurser som ibland ordnats inte ska tillämpas enligt den nuvarande rekommendationen. I punkten definieras därför anhållan om vigning och de handlingar som ska bifogas ansökan. Av ämbetsbeviset ska framgå att personen är döpt och konfirmerad medlem i kyrkan. Med intyg över deltagande i församlingens och kyrkans verksamhet avses en så kallad kompetensportfölj där den som ansöker om vigning beskriver sitt deltagande i församlingens verksamhet och den kompetens som utvecklats genom församlingsverksamheten och studierna. Stiften kan, om de så önskar, komma överens om en gemensam blankett för anhållan om vigning.

4. Beslut om vigning

I punkten konstateras att biskopen beslutar om vigning till diakoniämbetet. Biskopen fattar beslutet skriftligt som ett tjänsteinnehavarbeslut. Utöver beslutet om vigning är det skäl att skriva ner också annat som gäller grunderna för vigning, särskilt i fråga om de personer som vigs med stöd av 7 punkten. Enligt 12 kap. 14 § 3 punkten i kyrkolagen får ändring i fråga om beslut inte sökas genom begäran om omprövning eller kyrkobesvär.

5. Ordinationsutbildning

Stiftet ansvarar för den ordinationsutbildning som ges sökande. I utbildningen kan man dra nytta av biskopsmötets betänkande Delaktig i kyrkans lära och uppdrag, där kompetensmålen, det centrala innehållet och detaljerna i genomförandet av utbildningen fastställs (uppdaterat vid samarbetsmötet mellan stiftet och Kyrkans forskning och utbildning 2021). Stiften kan genomföra ordinationsutbildningen samordnat med ordinationsutbildningen för dem som ska prästvigas.

6. Kallelse till diakonala uppgifter i församlingen eller kyrkan

I 6 och 7 punkten definieras tydliga och tillräckligt omfattande grunder för kallelse. Till diakoniämbetet vigs en person som är kallad att sköta en diakonitjänst i en församling eller i kyrkan, eller som kallats att sköta diakonala uppgifter i anställningsförhållande till en församling (KO 3 kap. 24 §, 8 kap. 1 §). I KO 3 kap. 24 § sägs att "diakoni är att ge hjälp som grundar sig på kristen kärlek, särskilt till dem vars nöd är störst och som inte får någon annan hjälp."

7. Kallelse till andra diakonala uppgifter

Till diakoniämbetet kan också vigas en person som sköter diakonala uppgifter (KO 3 kap. 24 §) i anställningsförhållande till en kristen organisation, staten, en kommun, en stiftelse, en privat organisation eller någon annan sammanslutning. I de sistnämnda fallen ska kontakten med församlingen säkerställas genom att man särskilt avtalar om hur personen sköter diakonala uppgifter i förhållande till församlingens uppgift. Definitionen är vid, eftersom den inte strängt begränsar anställningsförhållandet och de uppgifter till vilka en person vigs.

8. Intyg

I punkten konstateras att den som vigts till diakoniämbetet får ett intyg över vigningen av biskopen. Det är ändamålsenligt att intyget är enhetligt i alla stift.

9. Personregister över vigda

Uppgifterna om den ämbetsvidga förs in i ett personregister som upprätthålls av domkapitlet. Av registret framgår vilka personer som på behörigt sätt har vigts till diakoniämbetet. Det är nödvändigt att i den lagstiftning som reglerar frågan hänvisa till 4 § 1 punkten i dataskyddslagen (1050/2018). Den vigda ska informeras om registret, den personuppgiftsansvariges kontaktperson och ändamålet med registret, till vem uppgifter får lämnas ut samt om andra uppgifter som behövs för att den registrerades rättigheter ska kunna utövas vid behandlingen av personuppgifter i registret i fråga.

I praktiken kan ett sådant register genomföras till exempel via KirkkoHR:s matrikelprogram, vilket dock inte innebär att det ska skapas en matrikel över personerna. Då kan man i registret anteckna den vigdas namn och födelsedatum, vigningsdatum och -ort, vem som förrättat vigningen och till vilken uppgift personen vigts. Av uppgifterna kan de övriga stiften endast se namn och födelsedatum samt att personen har vigts till diakoniämbetet. Detta motsvarar de uppgifter som domkapitlet får om prästerna. Registreringen kan också genomföras på andra sätt.

10. Registrering av dem som vigts till diakoniämbetet i Valviras register

De som arbetar med uppgifter inom hälso- och sjukvården ska ha beviljats rätt av Valvira att verka som legitimerad yrkesutbildad person. Därför ska utexaminerade yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ansöka om rätt att utöva yrket i Finland hos Valvira. Motsvarande praxis gäller numera också yrken inom socialvården

(lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården 817/2015, som trädde i kraft 1.3.2016). Legitimerade yrkesutbildade personer som avses i lagen är bl.a. socialarbetare, socionomer och geronomer. Rätt att vara verksam som legitimerad yrkesutbildad person inom socialvården beviljas av Valvira, som också övervakar yrkesutbildade personer inom socialvården.

Enligt en utredning som gjorts av biskopsmötets generalsekreterare är det möjligt för dem som vigs till diakoniämbetet att på basis av sin examen (sjukskötare, YH eller socionom, YH) registrera sig i Valviras register. Registreringen anses vara ändamålsenlig och nyttig, eftersom tjänsteinnehavarna inom diakoni antas vara yrkesutbildade personer inom sitt område också i den bemärkelse som avses i lagen. Därför rekommenderar biskopsmötet att de som vigs till diakoniämbetet registrerar sig som legitimerade yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården eller inom socialvården i Valviras register.

11. Ämbetsklädsel

Den av biskopsmötet tillsatta ämbetsdräktsarbetsgruppen föreslog i sitt betänkande (Viran tunnukset ja virkapukeutumisen ohjeet: *Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, betänkande av biskopsmötets arbetsgrupp tillsatt 13.9.2000, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Serie B 2001:4*) inga ändringar i diakonitjänsteinnehavarnas ämbetsklädsel, utan konstaterade att den praxis som dittills tillämpats kunde fortsätta. Då avsågs användningen av den gröna ämbetsskjortan. Enligt anvisningarna i handledningen för högmässan *Tjäna Herren med glädje* (Kyrkostyrelsen 2009) som godkändes av biskopsmötet 9.9.2009 kan "den som är vigd till diakon bära en stola från vänstra axeln ner i kors till högra längden". Sedan 2016 har biskopsmötet i rekommendationen om vigsel också tagit in en anvisning för ämbetsklädseln för dem som vigts till diakoniämbetet.

BILAGA

Biskopsmötets rekommendation om vigning till diakoniämbetet

Biskopsmötet ger med stöd av 5 kap. 10 § 1 punkten i kyrkoordningen (657/2023) följande rekommendation som gäller kallelse och vigning till diakoniämbetet i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

1. Biskopen i respektive stift viger personer som kallats till diakoniämbetet i enlighet med Kyrkohandboken.
2. Villkor för vigningen är en examen som Kyrkostyrelsen har godkänt som behörighetsgivande för en tjänst inom diakonin (Kyrkans författningssamling Nr 162).
3. Ansökan om vigning görs med en personlig ansökan som tillställs biskopen. Ansökan ska innehålla bevis över avlagd examen, ämbetsbevis med uppgift om dop, konfirmation och medlemskap i kyrkan samt en beskrivning av den uppgift som vigningen gäller samt ett intyg över deltagande i församlingens och kyrkans verksamhet.
4. Beslut om vigning till diakoniämbetet fattas av biskopen.
5. Stiftet ordnar ordinationsutbildning för den som anhåller om vigning.
6. Vigas kan en person som är kallad att sköta en tjänst för diakonin i kyrkan eller en församling eller som kallats att sköta diakonala uppgifter i anställningsförhållande till en församling.
7. Vigas kan även en person som är kallad att sköta diakonala uppgifter (kyrkoordningen 3 kap. 24 §) i anställningsförhållande till en kristen organisation, staten, en kommun, en stiftelse, en privat organisation eller någon annan sammanslutning och som enligt separat överenskommelse medverkar till att utföra kyrkans uppdrag.
8. Biskopen ger den vigda ett intyg över vigningen till diakoniämbetet. En diakon som avstår från sitt ämbete returnerar intyget till biskopen.
9. Domkapitlet för personregister över diakonvigda enligt 4 § 1 punkten i dataskyddslagen (1050/2018). I registret kan man anteckna den vigdas namn och

födelsedatum, vigningsdatum och ort, vem som förrättat vinningen och till vilken uppgift personen vigts.

10. Det rekommenderas att de som vigs till diakoniämbetet registrerar sig i Valviras register över yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården.

11. Den som vigts till diakoniämbetet har rätt att använda den gröna ämbetskjortan och vid gudstjänster bära stola från vänstra axeln diagonalt ned över bröstet.

Given i Helsingfors den 24 oktober 2023.

Tapio Luoma
Ärkebiskop

Kari Kopperi
Biskopsmötets generalsekreterare